

Diarienummer:

Datum: 2014-03-21
Handläggare: Hans Ivarsson
Ekonomi- och upphandlingsavdelningen
hans.ivarsson@varmdo.se

Förslag till revidering av Finanspolicy samt Riktlinjer för finanshanteringen

Förslag till beslut

1. Förslag till reviderad Finanspolicy godkänns
2. Under förutsättning av fullmäktiges godkännande av reviderad Finanspolicy godkänns förslag till reviderade Riktlinjer för finanshanteringen
3. Policy och riktlinjer gäller kommunen och bolagen i bolagsgruppen, dock med undantag för VärmdöBostäder AB i den del som handlar om koncernsamordning av långfristig finansiering.

Beslutsnivå

Pkt 1, 3 Kommunfullmäktige

Pkt 2 Kommunstyrelsen

Sammanfattning

För några år sedan fastställde Värmdö kommun Finanspolicy samt Riktlinjer för finanshanteringen. Det är nu dags för en översyn, förvaltningen föreslår revidering/komplettering på några punkter. Bl a föreslås att det framdeles ska vara möjligt att ta upp obligationslån. Vidare tydliggörs i förslaget att kommunstyrelsen beslutar om villkor och omfattning när det gäller koncerninterna relationer, såsom t ex utlåning från internbanken till bolag.

Policyn konkretiseras i riktlinjerna, tanken är att de fastställs av kommunstyrelsen under förutsättning av att den reviderade policyn godkänns av fullmäktige. I syfte att stärka koncernens förutsättningar att alltid (även i kristider) klara erforderlig finansiering införs principer för spridning av låneportföljens kapitalbindningstider. Vidare förordas en korrigerig av reglerna för placering av likvida medel, en anpassning till förändringar på marknaden. Två nya avsnitt Likviditet – rörelsekapital samt Långfristig finansiering handlar om inbördes spelregler och villkor inom koncernen. Dessa har i flera fall beslutats tidigare i särskild ordning, nu infogas de i riktlinjerna.

Bakgrund

Sedan några år tillbaka samordnar Värmdö kommun koncernens finansiering i en internbank. Det innebär bl a att kommunens och de kommunala bolagens (exklusive VärmdöBostäder AB) upplåning hanteras samordnat. Grunden för denna hantering regleras i Finanspolicy samt Riktlinjer för finanshanteringen.

Det sker gradvis en utveckling på finansområdet, synen på omvärldsfaktorer och olika instrument förändras. Det är samtidigt viktigt att koncernens upplåning hanteras på ett sätt som kommunfullmäktige och kommunstyrelsen kan anse vara rimlig. Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att policyn, likaså riktlinjerna, lyfts upp till förnyad prövning och revidering.

Förslag

Några förändringar, värda att notera, jämfört med befintlig policy/riktlinjer:

Finanspolicyn

*Kommunstyrelsens roll markeras när det gäller att fastställa villkor och omfattning avseende koncerninterna krediter. Kommunstyrelsen får exempelvis möjlighet, när hemställen kommer från ett bolag i koncernen, att besluta (alternativt delegera beslut i någon del) gällande att utöka ett koncerninternt lån.

*Förvaltningen föreslår att kommunen framdeles ska kunna ta upp, förutom krediter från banker och Kommuninvest, även *obligationslån*. Genom att ge ut en obligation kan en kommun nå intressenter på kapitalmarknaden direkt utan att gå vägen via bankväsendet. Syftet är att ytterligare trygga kommunens refinansiering – att möjligheterna att skaffa sig nödvändiga krediter blir flera. Vidare bedömer vi att obligationslån kan erbjuda konkurrenskraftiga villkor.

Under senare tid har marknadens intresse för kommunala obligationer ökat och denna finansieringsform har blivit alltmer betydelsefull för sektorn. Vi bedömer att det numera finns förutsättningar för att emittera obligationer utan höga omkostnader för t ex rating.

Riktlinjerna

*I policyn tas upp begreppet *refinansieringsrisk*. Med detta menas risken att kommunkoncernen vid något tillfälle inte får tillgång till nödvändig finansiering. I dagsläget förefaller den risken synnerligen låg, men det går inte att veta när kriser och störningar på marknaden kan rubba förutsättningarna. I policyn anges, sedan tidigare, att denna risk ska begränsas bl a genom att sprida låneportföljens kapitalbindningstider (den tid för respektive kredit kommunen fått bindande lånelöfte från kreditgivaren). Förvaltningen föreslår nu att detta preciseras: Maximalt 40 % av lånestocken ska refinansieras inom kommande tolv månadersperiod (således ska åtminstone 60 % av låneportföljen ha mer än ett års kapitalbindningstid).

*Avsnitt 2 och 3 föreslås tillföras riktlinjerna, de handlar om principer för de koncerninterna relationerna rörande likviditet och långfristig finansiering. På flera punkter har tidigare i särskild ordning fattats beslut med angiven innebörd, nu sammanfogas reglerna i riktlinjerna.

*Grundtanken är att kommunkoncernen ska hålla en begränsad likviditet och eventuella överskottsmedel ska primärt användas för att minska låneskulden. Följaktligen har Värmdö kommun i dag inte några placeringar på kapitalmarknaden, troligen kommer det heller inte vara aktuellt med att göra placeringar den närmaste tiden. Likväl innehåller riktlinjerna vissa regler för placeringar. Förvaltningen håller fast vid principen att endast kunna placera i stat/kommun/landsting samt nordiska banker. Såsom en anpassning till marknaden föreslås att kravet på rating korrigeras till lägst A, den rating de svenska affärsbankerna i allmänhet har i dag.

Avslutningsvis

Policyn och riktlinjerna gäller Värmdö kommun och bolagen i den av kommunen ägda bolagsgruppen. Undantag görs för VärmdöBostäder AB, i den del det handlar om koncernsamordning för långfristig finansiering; VBAB ombesörjer sin upplåning direkt, inte via internbanken. Bakgrunden är att bolagets upplåning till del (ca 1/3) är upptagen på egna meriter, och inte med kommunal säkerhet. I övrigt ska VBAB helt och fullt tillämpa och efterfölja policyns och riktlinjernas regler och principer.

Stellan Folkesson
Kommundirektör

Hans Ivarsson
Ekonomichef

Finanspolicy

Inledning

Värmdö kommun har under några decennier varit en av landets snabbast växande kommuner, vilket har inneburit snabba förändringar och krävt omfattande investeringar. Investeringarna har i huvudsak finansierats med lån, vilket har lett till att kommunkoncernens låneskuld ökat väsentligt. Mot denna bakgrund är kommunkoncernens hantering av finansfrågorna, i synnerhet dess upplåning, av stor betydelse för kommunens ekonomi.

Mål

Finansverksamheten ska drivas så att den medverkar till att säkerställa koncernens betalningsförmåga på kort och lång sikt. Den ska bedrivas på ett säkert och affärsmässigt sätt utan spekulativa inslag. Målsättningen är att på lång sikt, med beaktande av angivna säkerhetsregler, uppnå lägsta möjliga kostnad för koncernens upplåning och så god avkastning som möjligt på likvida medel.

Omfattning

Policyn omfattar hela kommunkoncernen, d v s förutom Värmdö kommun även av kommunen helägt bolag, Kommunhuset i Värmdö AB, samt dess helägda dotterbolag, tillsammans nedan benämnda bolagsgruppen. Den totala koncernnyttan ska tas tillvara genom att ha ett koncernperspektiv på hela finansverksamheten.

Organisation och ansvarsfördelning

- Kommunfullmäktige beslutar om denna policy och sätter årligen ramar för kommunens upplåning.
- Kommunstyrelsen ansvarar för koncernens finansiella verksamhet inom ramen för fastställd finanspolicy. Styrelsen fastställer och förändrar riktlinjer för upplåning och placeringar. Med stöd av rapportsystem övervakar styrelsen verksamheten och att finanspolicyn följs.
- Koncernens externa finansiella verksamhet bedrivs inom Värmdö kommuns internbank. Internbanken ansvarar för koncernens finansiering på kort och lång sikt, likviditetshantering samt placeringar av kort- och långsiktigt likviditetsöverskott. Bolagsgruppens finansieringsbehov tillgodoses genom internbanken, som svarar för koncernintern utlåning till bolagen. VärmdöBostäder AB svarar dock för sin egen externa finansiering.

Kommunstyrelsen fastställer villkor och omfattning beträffande gemensamt koncernkonto inklusive kommunens och bolagens internkrediter. Likaledes beslutar kommunstyrelsen om villkor för internbankens långfristiga utlåning till bolagen inom bolagsgruppen och eventuell utökning av utlåningen.

Upplåning

Upplåning får genomföras för långfristig finansiering eller för att trygga koncernens kortfristiga betalningsberedskap. Inriktningen ska vara låg risk samt utifrån den valda risknivån lägsta möjliga finansieringskostnader och optimalt tillvaratagande av konkurrensen på marknaden.

Tillåtna upplåningsformer är bankupplåning, upplåning via Kommuninvest samt obligationslån.

Med *refinansieringsrisk* menas risken att kommunkoncernen vid något tillfälle inte har tillgång till nödvändig finansiering. Denna risk ska begränsas dels genom att fördela finansieringen på flera motparter dels genom att sprida låneportföljens kapitalbindningstider. Med *ränterisk* avses risken att förändringar i ränteläget leder till kraftigt ökade upplåningskostnader. Ränterisken ska begränsas genom att avväga låneportföljens fördelning när det gäller andelen fast respektive rörlig ränta. Derivatinstrument får användas, dock maximalt upp till det totala värdet av den underliggande lånestocken, i syfte att minska den finansiella risken.

Koncernen ska inte ta några valutarisker vid upplåning. Om upplåning sker i utländsk valuta ska valutarisken omedelbart försäkras bort med användande av lämpligt finansinstrument.

Upplåning som uteslutande har ett spekulativt syfte, d v s till att skaffa medel för placering med ränteförtjänst, är inte tillåtet. Detta hindrar dock inte att upplåning sker vid en tidpunkt som bedöms lämplig med hänsyn till förväntad förändring av räntorna på finansmarknaden.

Utlåning, placering

Kommunkoncernen ska hålla en begränsad likviditet och eventuella tillgängliga överskottsmedel ska primärt användas för att minska låneskulden

Likviditeten skall vara en säkerhetsreserv för att garantera oberoende, t ex vid svårigheter på kreditmarknaden. I de fall utlåning/placering ändå är aktuell får den endast ske hos förstklassiga låntagare. Högsta avkastning ska eftersträvas mellan olika värdepapper bland tillåtna placeringar.

Medelsplaceringen ska präglas av god säkerhet, vilket kräver hantering av risker. Minimal *kreditrisk* skall alltid eftersträvas, även i fall där detta innebär att högsta avkastning inte kan erhållas. Placering ska därför endast ske hos Svenska staten, nordiska banker, svenska kommuner och landsting samt företag, helägda av nämnda låntagare. Löptiden på placerade medel ska anpassas till behov på kort och medellång sikt av medel för betalningar. Härigenom och genom att välja placeringar med hög likviditet begränsas *likviditetsrisken*. Den genomsnittliga räntebindningstiden skall begränsas för att undvika *ränterisk*. *Valutarisk* ska undvikas helt genom att placeringar och utlåning endast får göras i svenska kronor.

Rapporter och rutiner

Administrationen skall vara organiserad så att lån och säkerheter förvaltas effektivt med en samlad och tydlig bild av koncernens upplånings- och säkerhetssituation.

Finansrapport med erforderlig information om aktuell låneportfölj samt i förekommande fall utlåning/placering lämnas till kommunstyrelsen halvårsvis eller då större förändring skett. Finansrapporten ska innefatta den finansiella bilden för hela kommunkoncernen.

I det fall finansrapporter eller annan relevant information föranleder behov av översyn av finanspolicyn eller riktlinjerna skall kommunstyrelsen initiera sådan förändring.

Intern kontroll

För att åstadkomma god säkerhet och effektiva rutiner i finansarbetet ska handläggar- och kontrollfunktioner hållas åtskilda.

Vid upplåning, likviditetsplaceringar, in- och utbetalningsuppgörelser inom internbanken ska ett internt beslutsunderlag upprättas. Beslutet ska dokumenteras och undertecknas av behöriga personer och enligt antagen delegationsordning.

Begreppsförklaringar

Obligationslån

En obligation är ett löpande skuldebrev som kommunen utfärdar. Långgivaren kan t ex vara en pensionsfond som har pengar att placera. Kommunen betalar ränta under överenskommen löptid till långgivaren. Obligationen har mer än 1 år i löptid vid dagen för utfärdandet.

Kreditrisk

Risken att inte få tillbaka ett placerat belopp.

Likviditetsrisk

Risken att vid ett givet tillfälle stå utan tillräckligt med likvida medel.

Valutarisk

Risken att en del av kapitalet som lånas in eller ut påverkas negativt av en valutaförlust.

Riktlinjer för finanshanteringen

Värmdö kommun och bolagen i bolagsgruppen samordnar sin finansiella verksamhet i kommunens internbank, som är knuten till Värmdö kommuns centrala ekonomifunktion.

Internbanken ombesörjer all erforderlig upplåning samt placering av likvida medel avseende kommunen och bolagen. VärmdöBostäder AB svarar dock för sin egen externa långfristiga finansiering.

1 Extern upplåning

Definition:

Definition: Lån där mer än ett år återstår till nästa ränteställningstillfälle benämns ”långa lån”. Lån där högst ett år återstår till nästa ränteställningstillfälle samt lån som löper med rörlig ränta benämns ”korta lån”. I begreppet ”korta lån” inräknas inte byggnadskreditiv.

- 1.1 Samordning av verkställelsen av flera lånebeslut bör eftersträvas i syfte att skapa volymfördelar. Upphandling av stora krediter skall regelmässigt göras genom anbudsfordarande. Anbud och upphandlingsunderlag samt motiv för beslut skall dokumenteras.
- 1.2 Vid fördelning av den totala lånevolymen ska inriktningen vara lägsta ränta med beaktande av högsta möjliga konkurrens. En fördelning av lånestocken på flera kreditinstitut bör eftersträvas. I fördelningen ingår även att delar av lånestocken kan upplånas på kapitalmarknaden via exempelvis obligationsfinansiering.
- 1.3 Tillåtna upplåningsformer är bankupplåning, upplåning via Kommuninvest, samt obligationsupplåning.
- 1.4 Av kommunens och av respektive bolags samlade lån skall minst 50 % utgöras av lån med lång räntebindningstid. Under kortare tid kan andelen lån med lång räntebindningstid tillåtas sjunka till minst 40 % av lånestocken. Lån med rörlig ränta som säkrats med en taksäkringsförsäkring klassificeras som lån med lång räntebindningstid.
- 1.5 Hantering av lånens räntebindningstid sker med de finansiella instrumenten ränteswap (byte av räntebindning under lånets löptid), räntetak, räntegolv, räntekorridor samt förtida räntebestämning. I så fall ska derivatavtal tecknas med minst två kreditinstitut. Som en del av kommunens ränteriskhantering ingår att säkringsinstrumenten kan ersättas eller överflyttas till andra säkringsinstrument med syfte att åstadkomma en jämn och stabil räntekostnad över tid.
- 1.6 Den genomsnittliga räntebindningstiden för samtliga lån med lång räntebindningstid skall vara lägst 2 år och högst 4 år. Räntebindningstider upp till 10 år får förekomma.

- 1.7 Förtidsinlösen av lån eller ränteswap mot ränteskillnadsersättning får göras om det bedöms ge en ekonomisk fördel totalt sett.
- 1.8 Flerårig spridning av kapitalbindningstider ska eftersträvas, i syfte att begränsa refinansieringsrisken. Maximalt 40 % av lånestocken skall refinansieras inom kommande tolv månadersperiod.

2 Likviditet - rörelsekapital

- 2.1 Kommunen och bolagen i bolagsgruppen ska ha ett gemensamt koncernkonto (eller motsvarande) i syfte att samordna ekonomiska flöden och behov av tillfällig finansiering.

- 2.2 Kommunen och vart och ett av bolagen har rätt att ha en internkredit inom koncernkontot, maximalt enligt följande (miljoner kr); Värmdö kommun 120 mnkr, Kommunhuset i Värmdö AB 10 mnkr, VärmdöBostäder AB 30 mnkr, Värmdö Hamnar AB 10 mnkr, Gustavsbergbadet AB 10 mnkr samt Gustavsbergs Porslinsmuseum AB 5 mnkr.

Eventuellt tillkommande bolag i bolagsgruppen har, om inte annat beslutas, rätt till en koncernintern kredit om maximalt 5 mnkr.

- 2.3 Räntevillkor på koncernkontots transaktionskonton och internkrediter sätts av internbanken, med strävan att de så långt möjligt ska avspegla externbankens räntevillkor på koncernkontot.

3 Långfristig finansiering inom koncernen

- 3.1 Kommunens internbank tar upp krediter för kommunens och bolagens finansieringsbehov och vidareutlånar till bolagen i bolagsgruppen. VärmdöBostäder AB svarar dock för sin egen finansiering.
- 3.2 Respektive bolag ska till internbanken kvartalsvis betala ränta för aktuell upplåning. Räntan ska motsvara den genomsnittliga räntan på internbankens sammanlagda externa upplåning + 0,1 procentenhet.
- 3.3 Respektive bolag ska årligen amortera på lån från internbanken med belopp som lägst motsvarar bolagets avskrivningar.
- 3.4 Respektive bolag äger rätt, om det så önskar, att när som helst göra extra amortering på lånet eller lösa in lånet i sin helhet i förtid.

4 Placeringar

- 4.1 Högsta avkastning ska eftersträvas i valet mellan olika värdepapper bland enligt finanspolicyn tillåtna placeringar. Föreligger osäkerhet i det enskilda fallet ska lägsta kreditrisk alltid eftersträvas.

4.2 Placering får endast ske i svensk valuta i:

Svenska statens statsobligationer och statsskuldväxlar
Inlåning i nordiska banker med minst rating A
Kommuner och landsting och dess helägda företag, med kommunal borgen

4.3 Högsta belopp per motpart är 50 Mkr.

Begreppsförklaringar

Obligationslån

Se finanspolicyn

Ränteswap

Ett byte av ränteflöden där kommunen erhåller en rörlig ränta och betalar en fast ränta. Används för att byta till en bunden ränta på ett annars ränterörligt lån. Det är en mer flexibel lösning än att ta ett traditionellt fasträntelån.

Räntetak

En försäkring där kommunen betalar en premie för en garanti att räntan aldrig överstiger en viss nivå, "taket".

Räntegolv

Kommunen utställer ett löfte om att vid nedåtgående ränteläge aldrig betala lägre ränta än "golvnivån". För det erhåller kommunen en ersättning i form av en lägre ränta.

Räntekorridor

En kombination av golv och tak där ersättningen för golvet används för att betala ett räntetak. Räntan kommer därmed alltid att hålla sig inom en viss "korridor".

Förtida räntebestämning

En uppgörelse om att en viss ränta på lånet skall börja gälla vid en viss framtida tidpunkt.

Ränteskillnadsersättning

Det kommunen måste betala för att få lösa ett fast lån eller en ränteswap i förtid före överenskommen löptid.

Kapitalbindningstid

Överenskommen löptid för lånet. Kan skilja sig från räntebindningstiden.